

7

JUSTÍCIA

7.1.

INTRODUCCIÓ

La situació de la justícia a les nostres illes és crítica. Conflueixen unes dinàmiques que arrossegam des de fa anys, que s'agregen amb el temps i dificulten poder donar un servei adequat a la ciutadania. Les podem concretar en tres aspectes: manca d'edificis adequats, manca de personal i formació i saturació dels jutjats.

7.2.

SITUACIÓ DELS EDIFICIS

Patim una manca d'espai; a més, hi ha molta disgregació de seus i moltes són antiquades. La capacitat dels edificis judicials, en general, està esgotada.

A l'illa de Menorca, els partits judicials de Maó (quatre jutjats) i de Ciutadella (tres jutjats) tenen dues seus cada un i presenten deficiències. Per a Ciutadella, hi ha previsió d'un edifici judicial nou. Ja es va comprar el solar i es va fer el projecte, però les obres no comencen, encara que hi ha l'esperança que en un termini de dos o tres anys aquest nou edifici sigui una realitat.

Eivissa té un edifici nou que conviu amb un d'antic, a l'espera d'acabar la segona fase del nou i reunir tots els jutjats en una única seu. La nova construcció no està exempta de problemes que dificulten fer-hi feina.

Mallorca compta amb tres partits judicials. A Manacor, fa més de deu anys que es va comprar un solar per construir-hi un edifici nou. Tanmateix, la primera licitació per iniciar les obres ha quedat deserta. Mentrestant, els vuit jutjats es distribueixen en tres edificis, cada un amb problemàtiques pròpies. El partit judicial d'Inca té dos edificis que són propietat del Ministeri de Justícia. El més antic necessita obres de reparació. Palma ha esgotat la seva capacitat, no hi caben més jutjats unipersonals, hi ha dificultats per poder tenir una sala prou gran per fer macrojudicis. El Palau de Justícia no té una distribució adequada ni sales grans per a l'activitat de l'Audiència Provincial, principalment les seccions penals. S'està pendent des de fa quasi tres anys de la compra d'un solar per part del Ministeri de Justícia per poder construir-hi un nou edifici judicial. Tanmateix, en el moment de redactar aquesta memòria, ha publicat una nota de premsa en què donava a conèixer que ja és una realitat. Per tant, per fi un primer pas per dotar adequadament el partit judicial de Palma de la infraestructura necessària.

El fet és que s'han fet inversions, algunes molt necessàries i importants, però no

sempre incideixen en allò que creiem que és el més necessari i no es fan amb la rapidesa i diligència desitjables, i no es poden crear els jutjats necessaris perquè no queda espai als edificis que hi ha.

7.3.

PERSONAL DE L'ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

Un altre factor determinant en la mala situació de la justícia a les illes és la manca de personal. Amb l'alt cost del nivell de vida, les illes no són un destí a triar. A més, no som terra d'opositors; per tant, el nivell d'interinatge ha pujat any rere any. Actualment, al voltant del 60 % del funcionariat és personal interí. Hi ha una borsa, però és habitual que sigui insuficient i s'hagi d'acudir al SOIB; en conseqüència, el nivell de preparació i coneixement no sempre és adequat per a la feina a desenvolupar. Aquesta situació es pot traslladar als cossos de lletrats de l'Administració de justícia i a la magistratura, on de cada vegada hi ha més vacants.

En aquests cossos també hi ha borses d'interins o substituïts que solen fer feina quasi tot l'any.

A la situació exposada, s'hi afegeix una dinàmica que no passava i cada cop es veu més: les jubilacions voluntàries i anticipades. Aquest fenomen reflecteix un creixent desànim i cansament entre el personal veterà de justícia.

7.4.

SATURACIÓ DELS JUTJATS

Finalment, l'altre factor decisiu, i és el que fa que els altres dos s'hagin convertit en problemàtics, és l'excessiva judicialització que es viu des de fa uns anys. Si fa uns anys Andalusia, les Illes Canàries i Catalunya tenien una taxa de litigiositat més alta, l'any 2024 som la segona comunitat amb més litigis de l'Estat, només per darrere de les Illes Canàries. Ens cal 42 jutjats més a les illes.

Ens moviem amb unes dades de creixement moderat, així l'any 2018 entraren un total de 153.430 assumptes a les Illes Balears, i l'any 2019, 161.167. La pandèmia va ser un punt d'inflexió i la dinàmica es va veure trencada amb la COVID-19 i el tancament de l'activitat judicial. L'any 2020 va baixar en uns 25.000 plets, fins als 139.182, i no va ser fins al 2022 que es reprengueren —i superaren lleugerament— els nivells de 2019, amb 168.171 assumptes. Des de llavors, estam en constant creixuda, fins a sobrepassar els 200.000 assumptes registrats el 2024 (vegeu el [quadre III.7.1](#)).

Si bé cada any també es resolen més expedients, el ritme de resolució no iguala el de les entrades. Així, acabam el 2024 amb 111.072 assumptes pendents als jutjats i tribunals balears, un 40 % més que l'any 2018. En aquest resultat contribueixen de forma directa l'entrada més gran, però també la problemàtica de la manca de personal i la falta de formació suficient en alguns casos.

QUADRE III-7.1. ASSUMPTES REGISTRATS PER ORDRES JURISDICCIONALS (2020-2024)						
	2020	var. %	2021	var. %	2022	var. %
Civil	59.765,0	-9,5%	66.722,0	11,6%	72.922,0	9,3%
Penal	68.790,0	-18,2%	74.893,0	8,9%	83.458,0	11,4%
Contenciós admti	3.254,0	4,7%	4.198,0	29,0%	4.679,0	11,5%
Social	7.373,0	-7,2%	8.169,0	10,8%	7.112,0	-12,9%
Total	139.182,0	-13,6%	153.982,0	10,6%	168.171,0	9,2%

continua

	2023	var. %	2024	var. %
Civil	77.023,0	5,6%	88.332,0	14,7%
Penal	99.088,0	18,7%	97.975,0	-1,1%
Contenciós admti	4.810,0	2,8%	4.559,0	-5,2%
Social	7.944,0	11,7%	9.137,0	15,0%
Total	188.865,0	12,3%	200.003,0	5,9%

Font: memòria anual del TSJIB.

És significatiu observar on es produeixen els canvis més grans, que es tradueixen en pujades en l'entrada d'assumpes, que es concentren principalment en les jurisdiccions civil i penal. Si bé aquesta darrera és molt més àgil, per la naturalesa de la matèria i del procediment —fet que permet augmentar la resolució dels casos—, s'està arribant al límit de la seva capacitat. Es va consolidant la tendència en l'increment de delictes de naturalesa sexual (vegeu el quadre III.7.2).

S'ha de dir que l'entrada del tercer jutjat de violència sobre la dona l'any 2023 ja permet veure els seus efectes: encara que s'ha incrementat l'entrada d'assumpes, s'ha augmentat la resolució i ha disminuït la càrrega dels jutjats. Ara bé, entra tanta feina que dona per a un quart jutjat (vegeu els quadres III 7.3 i 7.4).

A la jurisdicció civil és on s'ha produït el canvi més gran, tant per l'augment continuat dels casos com per la seva naturalesa. Cap a l'any 2015 van començar a guanyar

pes les reclamacions de consumidors, amb un punt àlgid quan un jutjat de primera instància va assumir en exclusiva el coneixement de condicions generals incloses en contractes de finançament amb garanties reals immobiliàries en les quals el prestatarí sigui una persona física. Les demanades d'aquesta tipologia han contribuït a qüestionar tota mena de contractes en què intervenen consumidors, principalment de tipus bancaris i crèdits al consum. Des de setembre de 2022, els jutjats civils també gestionen les reclamacions de transport aeri, principalment retards. A partir de l'any 2023, l'increment és desmesurat, especialment perquè paral·lelament no s'ha incrementat el nombre de mitjans. Es calcula que serien necessaris setze jutjats més de primera instància per treballar en condicions de normalitat.

La situació de la jurisdicció social i la contenciosa administrativa és semblant a la de la jurisdicció penal. En l'àmbit laboral, hi va haver certa estabilització entre els anys 2020 i 2022, però durant el 2023 —i

Quadre III. 7.2. Assumptes per Jurisdiccions i Estat (2024)				
	Pendants inici	Registrats	Resultats	Pendants final
Jurisdicció civil				
Jutjats de 1a instància	49.293	69.531	63.317	54.459
Jutjats mercantils	2.260	2.268	1.784	2.580
Jutjats de violència contra la dona	642	918	841	722
Jutjats de família	1.881	7.196	6.937	2.145
Jutjats de 1a inst. i instr.	3.073	5.098	3.798	4.361
A. P. seccions civils	2.632	3.312	3.271	2.739
TSJ sala civil i penal	6	9	11	4
Total	59.787	88.332	79.959	67.010
Jurisdicció penal				
Jutjats d'instrucció	19.220	69.835	69.824	20.495
Jutjats de 1a inst. i instr.	1.438	3.750	3.548	1.721
Jutjats de violència contra la dona	2.309	9.761	9.880	2.158
Jutjats de menors	633	709	707	600
J. vigilància penitenciària	863	4.699	4.796	934
Jutjats penals	1.810	5.284	5.421	1.989
J. penal d'executòries				
A. P. seccions penals	785	3.845	3.650	950
TSJ sala civil i penal	3	92	92	4
Total	27.061	97.975	97.918	28.851

continua

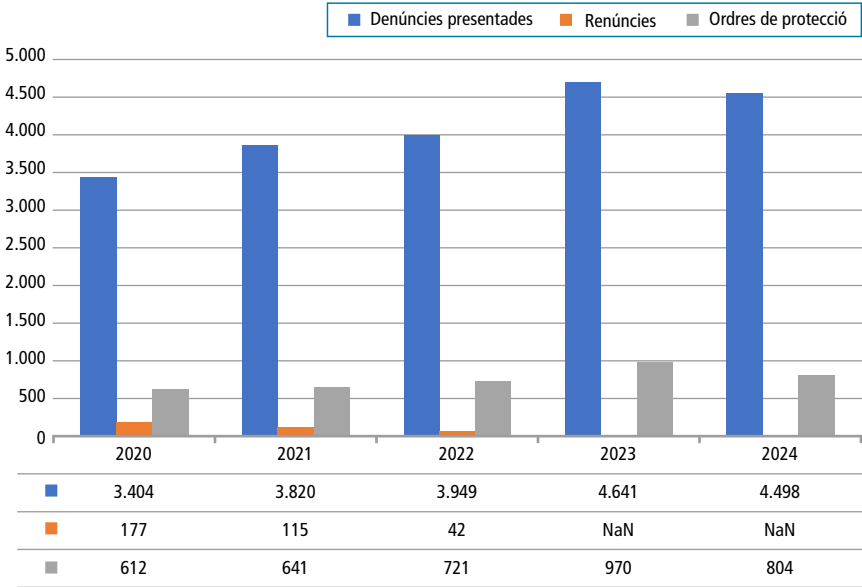
	Pendants inici	Registrats	Resultats	Pendants final
Jurisdicció contenciosa administrativa				
Jutjats contenciosos admtius.	4.629	2.973	3.017	4.611
TSJ sala contenciosa admtiva.	2.595	1.586	1.738	2.443
Total	7.224	4.559	4.755	7.054
Jurisdicció social				
Jutjats socials	6.948	8.469	7.223	7.970
TSJ sala social	215	668	694	187
Total	7.163	9.137	7.917	8.157
TOTAL	101.235	200.003	190.549	111.072

Font: memòria anual del TSJIB.

QUADRE III-7.3. ASSUMPTES ALS JUTJATS DE VIOLÈNCIA SOBRE LA DONA (2020-2024)									
	2020	% +/-	2021	% +/-	2022	% +/-	2023	% +/-	2024
Assumpes civils	Pendants a l'inici	410	49,09 %	455	10,98 %	163	-64,18 %	185	13,50 %
	Ingressats	701	-4,88 %	507	-27,67 %	407	-19,72 %	478	17,44 %
	Resultats	653	3,32 %	507	-22,36 %	385	-24,06 %	398	3,38 %
	Pendants al final	455	10,98 %	297	-34,73 %	185	-37,71 %	265	43,24 %
	Pendants a l'inici	1.795	25,00 %	2.208	23,01 %	1.270	-42,48 %	1.167	-8,11 %
Assumpes penals	Ingressats	7.315	-14,65 %	6.686	-8,60 %	4.897	-26,76 %	5.719	16,79 %
	Resultats	6.907	-16,58 %	6.588	-4,62 %	4.371	-33,65 %	5.479	25,35 %
	Pendants al final	2.208	23,01 %	862	-60,96 %	1.167	-35,38 %	1.407	20,57 %

Font: memòria anual del TSJIB.

Gràfic III-7.1.
Denúncies, renúncies i ordres de protecció als jutjats de violència sobre la dona (2020-2024)

Font: memòria anual del TSJIB (*l'any 2023-2024 no s'ha recollit aquesta dada).

especialment el 2024— s’ha produït una pujada significativa. La jurisdicció contenciosa arrossega un problema de col·lapse per l’elevada entrada i la complexitat dels assumptes. Des de fa uns dos anys, hi ha dos jutges per jutjat, cosa que ha permès duplicar la capacitat resolutiva, i aquest 31 de desembre ha entrat en funcionament el quart jutjat. Es comença a millorar el romanent de casos de cada jutjat, però la xifra continua sent molt elevada.

En definitiva, les tendències que hem comentat es van consolidant a cada jurisdicció, amb un augment notable de la càrrega i sense més mitjans. L’esperança es

troba en la Llei orgànica 1/2025, de mesures en matèria d’eficiència del Servei Públic de Justícia, que suposa una reestructuració absoluta de l’Administració de justícia, amb la desaparició dels jutjats unipersonals tal com els coneixem actualment, que es veuran substituïts pels tribunals d’instància i les noves oficines judicials. En cas que s’apliqui, serà una revolució orientada cap a una organització més eficient i que aposta per l’especialització, l’homogeneïtat i la capacitat organitzativa. Es pretén donar un servei de qualitat al ciutadà i avançar, per fi, cap a una administració de justícia pròpia del segle XXI.